

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm
elvira.shakirova@regeringskansliet.se

Branschföreningen Tågoperatörerna
Box 555 45
102 04 Stockholm

Diarienummer N2013/4071/TE

Remissyttrande angående Nationell strategi och handlingsplan för användning av ITS

Inledning

Branschföreningen Tågoperatörerna driver frågor av intresse för tågoperatörer verksamma i Sverige samt andra kommersiella aktörer i järnvägssektorn. Tågoperatörerna har 42 medlemmar, varav 32 bedriver järnvägstrafik och 10 är verksamma som leverantörer eller entreprenörer i järnvägsbranschen. Medlemmarna driver såväl persontrafik- som godstrafik på järnväg.

Sammanfattning av uppdraget att ta fram strategi och handlingsplan för ITS

Regeringen gav den 6 september 2013 Trafikverket och Transportstyrelsen i uppdrag att revidera den nationella strategin och handlingsplanen för användningen av intelligenta transportsystem – ITS. I uppdraget ingick att ta fram:

- en nationell strategi för användningen av ITS och införandet av ITS-direktivet i Sverige
- ett strukturerat sätt att få in strategisk information om ITS till Sverige
- en beskrivning av hur Sverige ska kunna påverka den europeiska utvecklingen inom ITS-området
- en uppföljningsbar trafikslagsövergripande handlingsplan med tydliga aktiviteter, ansvariga, resurser och tidsplan som kan användas i Sveriges rapportering till EU (2014–2020 med utblick mot 2025)
- en redogörelse för hur strategin och handlingsplanen ska genomföras och hur Trafikverkets samordningsansvar för genomförande och uppföljning ska organiseras
- en redogörelse för hur övriga aktörer inom ITS-området ska medverka i genomförandet och uppföljningen
- en analys av behovet av regelgivning nationellt/internationellt och i förekommande fall framtagning av författningsförslag
- en redogörelse för vilka möjligheter som finns för att verka för förändringar i internationella regler för att möjliggöra användningen av ny ITS-teknik

- en redogörelse för hur processen med framtagandet av strategin och handlingsplanen fungerat

Yttrande

Tillvägagångssätt vid framtagandet av strategin och handlingsplanen

Branschföreningen Tågoperatörerna anser att tillvägagångssättet vid framtagandet av handlingsplanen och strategin har varit allt för snäv. Strategin och handlingsplanen har tagits fram genom dels seminarier, intervjuer, workshops, diskussioner samt återkopplingar, och dels genom analys av olika politiska dokument från Sverige, EU och FN. Men detta räcker inte. ITS har införts på en mängd olika områden, vissa har varit framgångsrika, medan andra varit betydligt mindre framgångsrika. Införandet av ERTMS i Sverige är ett exempel på mindre lyckade implementeringar. För att kunna formulera en effektiv strategi med handlingsplan för användningen av ITS måste man även identifiera framgångsfaktorer och lära sig av sina misstag. Nu skjuter Trafikverket och Transportstyrelsen i stället detta på framtiden genom att föreslå (åtgärd 1.4) att Trafikverket ska följa upp och utveckla kunskapen kring ITS-implementationer för att förbättra kunskapen om fallgropar vid införande och förväntade effekter. Tågoperatörerna ställer sig bakom att åtgärd 1.4 genomförs, men vi är samtidigt kritiska till att detta arbete inte redan har inletts. När detta arbete väl kommer igång är det mycket viktigt att inte bara berörda myndigheter, akademi, institut och industrin i form av de företag som utvecklar, tillverkar och säljer ITS-produkterna deltar utan även användarna av dessa produkter och de tjänster de kan ge upphov till. För ERTMS är det, utöver Trafikverket, landets tåg företag som är användare av produkterna och tjänsterna.

Trender inom intelligenta transportsystem

Kapitel 1.5 Trender inom Intelligenta transportsystem innehåller ett sakfel. Nästa planerade steg i införandet av ERTMS (s.12) är inte sträckorna Stockholm-Hallsberg/Norrköping-Malmö utan Malmбанan.

Strategi och handlingsplan för ITS

I likhet med Trafikverket anser Branschföreningen Tågoperatörerna att en ökad användning av ITS är ett viktigt medel för att nå ett framtida hållbart transportsystem och att ett övergripande mål med användning av ITS på nationell nivå är att uppnå de transportpolitiska målen. Branschföreningen Tågoperatörerna instämmer i att det behövs en tydlig strategi, i rapporten uttryckt som ett antal strategiska mål, för att uppnå detta:

- ITS ska vara en självklar del av planerings- och investeringsprocessen samt uppföljning
- Ta initiativ inom internationellt policyarbete.
- Samordna ITS-relaterad forskning och innovation nationellt och internationellt.
- Regelgivningsprocesserna ska anpassas till den snabba teknikutvecklingen.
- ITS ska i första hand utvecklas genom att utnyttja befintlig digital infrastruktur och lösningar nationellt och internationellt.

Viktiga ITS-projekt inom järnvägssektorn

De olika transportslagen har kommit olika långt i sin ITS-mognad. Väg- och flygsektorerna har kommit längre i ITS-utvecklingen än järnvägssektorn. Branschföreningen Tågoperatörerna anser att det på järnvägsområdet behövs det insatser inom flera områden, bl.a. när det gäller:

- Förbättrade informationssystemen för realtidsuppdateringar mellan infrastrukturhållare, transportföretag och transportköpare.
- Förkortning av planeringstiderna inom tågplanering och kapacitetstilldelning av tåglägen.
- Det är också mycket viktigt att planeringsmodellerna för kapacitetstilldelning moderniseras och blir dynamiska, d.v.s. tar hänsyn till den faktiska situationen, för att utnyttja tillgänglig kapacitet maximalt. Det leder till effektivare användning av järnvägsnätet, vilket gynnar såväl resenärer och transportköpare som tågoperatörer.

Resultatspridningen behöver förbättras

Det är mycket viktigt att resultaten från forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet inom ITS får ökad spridning och tillämpning. Åtgärderna bör kompletteras med skrivningar om hur resultatspridning ska genomföras. Branschföreningen Tågoperatörerna anser att bl.a. följande åtgärder för ökad resultatspridning bör genomföras:

- Finansiärerna bör kraftigt öka sitt engagemang för spridning av resultaten från ny forskning och demonstrationsprojekt.
- Forskarmiljöerna bör redan på tidigt stadium i projekten inkludera kommunikativa insatser
- Forskning och innovation måste drivas så att brukare och avnämare systematiskt får del av nya forskningsresultat genom t.ex. ökad samverkan i alla led i innovationskedjan.
- Satsningarna på forskning- och innovation inom ITS bör utvärderas utifrån såväl uppnådda resultat som i vilken utsträckning resultaten spridits till brukare och avnämare.
- Kunskaper och erfarenheter från svenskt deltagande i EU-projekt och programarbete, internationella Fol-projekt och verksamheter inom ITS bör systematiskt återrapporteras till svenska intressenter.

Stockholm 2014-09-12

Branschföreningen Tågoperatörerna

Christel Wiman
VD

Lars Sandberg
Utredare